

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt., félévre 5 frt. negyedévre 3 frt. 50 kr., egy hétra 1 frt.
Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

A szerkesztésért felelős a kiadó laptulajdonos:
Kutasi Imre.
Szerkesztő:
Katona Imre.

Szerkesztőség: Nagy-Hatvan-utca 1884. sz. Dr. Dusóczy ház
Kiadóhivatal: Nagytemplom-tér, 318. sz. Sz. Nagy Károly háza
Hirdetések a legmérsékeltebb árasámitás mellett vétetnek fel
Egyes szám 4 kr.

Válságok napirenden.

Debreczen, nov. 7.

Napok óta egyebet sem olvasunk a lapokban, mint válság-híreket. Annyi tarkasága a kombinációknak, annyi fantasztikus idea szól ezekből a közleményekből s ez nap-nap mellett annyiszor megújul s annyiszor változik, hogy az olvasót szinte csodálkozás fogja el: honnan kerülnek elő ezek a szenzációs hírek?

Közvetlenül a honvédszobor ügye után unisono azt hangoztatták, hogy a kormány menthetetlenül megbukott; másnap már engedtek belőle valamit s azt mondták, hogy a kormány ezuttal nem fog megbukni, majd csak az elkeresztelési kérdésnél; harmadnap már azt mondták, hogy a miniszterium nem bukik, marad tehát minden a régiben; negyedik nap ismét felvetette fejét a válság híre, de már akkor azt állították, hogy csak részleges miniszter-krizisről van szó. Egy-két miniszter kiválik, újak jönnek a helyükbe s Szapáry marad. Tegnap pedig azt a bombát csapták a közvélemény lábaihoz, hogy a miniszterium megbukott, a miniszterek aláírták lemondásukat s a Szapáry-kormány ezzel befejezte működését.

Az tagadhatlan, hogy az egyházpolitikai és a házassági jog rendezésének kérdésében a kormány által első sorban ajánlott megoldással szemben, a törvényhozás

másik faktorának aggodalmai vannak, a min elvégre is csodálkoznunk nem lehet. Hiszen a Szapáry-kabinet előtt tizenöt egész éven keresztül, békésebb viszonyok közt, e kérdések sem megoldva nem lettek, sem még a többség kebelében fel sem vetve. A halvány kísérleteknél is, mint például a keresztény-zsidó házassági törvényjavaslatnál, Tiszta Kálmán kénytelen volt kétszer is hiába kísérletet tenni. És e kísérletei nem is a — korona miatt hiúsultak meg.

A kormányelnök és a kabinet, mint a kormánypárti lapok írják, már e napokban azon helyzetben lesz, hogy nyilatkozhatik, sikerült-e és mennyiben [ő Felségének a királynak aggodalmait eloszlatni. Ekkor lesz helyén a helyzettel szemben állást foglalni.

A miniszterelnök Bécsbe ment a pénzügyi minisztertanács határozatával, a mely, tudjuk, hogy nagyon liberális. Hogy mi lesz e határozattal: nem tudjuk; kőszá hírek azt beszélik, hogy a korona ellene van s tehát a Szapáry-miniszterium lemond. Nem valószínűtlen ezen eset, sőt általános hitelre talál, de abból nem következik, hogy Szapáry megy, hanem inkább egy újabb kísérlet következik, hogy megmaradhasson.

Nem beszélünk ok nélkül, mert hiszen a miniszterium maga elég okot ad az aggodalomra, midőn lemondásának pillana-

tában a jövő esztendő három első hónapjára indemnitást kér, hogy költségvetés nélkül az államkiadásokat teljesíthesse. És ezt a javaslatát sürgeti elsőnek Szapáry s meg akarja szavaztatni az országgyűléssel, még mielőtt a miniszterválság megtörténne. Ez nem egyéb, mint teljhatalom a leendő új kormánynak, hogy az országgyűlést feloszlatthassa s ismét télviz idején új választásokat rendelhessen el. A reakció erre elég merészséggel bír s ha a szabadelvű párt nem fogadná el a reakciót a rekonstruálandó Szapáry-miniszteriummal, úgy bizonyosan fog találni az új kormány képviselőket a mostani kormánypárti kerületekbe, kik tiszta aulikus többséget képezzenek. Nem baj, ha e többség kisebb, csak homogénebb legyen.

Nem baj, ha az új kiadású Szapáry-miniszteriumban hiányzanak a nagy kápaczfások, csak meglegyen az egyetértés. Nem baj, ha nincs népszerű politikai program, lesz pénz és hatalom, melylyel az udvari óhajásoknak megfelelő szófogadó többség megválasztatható. Nem fogják ezt a reakciót magyar konzervatív pártnak nevezni, megmaradhat szabadelvűnek elkeresztelve; nem fogják mondani, hogy aulikus, azt fogják mondani, hogy lojalis.

Deák Ferenczre fognak hivatkozni és a 67-diki kiegyezésre, hogy a nemzet szabad elhatározását és parlamentárismusát

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA.

„Amazon.”

(Egy yanke elbeszélése.)

Soha furább állapotokat nem láttam, mint Braziliában, hol nem nagyot mondok, de több a tiszt a hadseregben, mint a közember, ezek a tiszt urak magától értetődően, munka nélkül vannak, a dologtalan ember pedig, az unatkozik, az unalom pedig leghatalmasabb ösztökölés arra, hogy valaki valami bolondságot e'kövesen, mert tisztán a véletlen játéka az, hogy ezen tett a jó, vagy a rossz fogalom alá esik.

„Yemi”-ben a jövő század városába messze Rio de Janeirótól volt szinte katonaság, körülbelől büntetésből, miután a tiszték többsége, annak idejében, inkább látszott vonzódni Don Pedrohoz, mint X. Y. Z. tábornokhoz, kik a szép csendesen és vérontás nélküli forradalmat nem minden gondolat nélkül köröszkül vitték. Tehát Yemibe voltak bekebelezve, a csapat állott 24 tiszt és 12 közemberből, minden tisztre jutott a brazíliai hagyományos szellemhez mérten egy fél közember.

A tiszték unatkoztak, első héten csak elmult az idő valahogy (Yemiben nagyon kevés a mulató hely) — mert Don Alandos de Quata, e büszke spanyol — a pap, és néhány tanácsbeli estélyt rendezvén a tiszték tiszteletére, némi társadalmi kört találtak.

Inigó de Fontana, a tiszték legifjabbja, már már azon gondolkodott, hogy itt hagyja az egész brazíliai dicsőséget és vissza tér a regényes „Siera” hegyekbe, vissza az elhagyott édes kedves Spanyolországba, hol aztán az unalom is éde-

sebb lesz, az ezredéves rengeteg ölen, sokkal éde-

sebb, mint itt a pofa szakalos majmok között. Egyik nap — már csak azért is bosszus volt, mert a reá eső fél közembert nem találta és saját gondosan ápolt kezével kellett „Murillot” meg nyergelni, mely fáradt munka közben, jobb kisujjának gondosan ápolt rózsaszínű körme letört.

Szöke bajusza alól, élénk áldás szavak törtek elő és meglehetősen ingerültséggel veté magát lovára.

Szegény ló, mintha tehetett volna arról, hogy az a fél esedékes közember a közel fekvő koresma jászolában auidta, a nem esedékes másik fél közemberrel az igazak álmát, mely bekövetkezett Padrilla tanácsos kamarájából elcsent rum tulságos élvezetétől.

Don Inigó de Fontana, éles hegyes sarkantyúja bele vágódott „Murillo” lágyékába, a nemes andaluziai mén keserves nyerítéssel rohant ki az udvarból, mint a dühöngő orkán porfelleget vervén fel és ezen vad roham közt felborította napernyőjével együtt az édes gyümölcsöt áruló Rozinát, ki már közel hatvan éve melengeti magát belsőleg rummal, no hiszen, különösen akkor, midőn meggyőződött rumos üvege szomorú sorsáról, kezdett cziprábnál cziprább áldás záport bocsátani rikácsoló hangján, a már messze száguldó Inigó után.

Don Inigó, nem is hallotta, de ha hallja is nem törődött ezekkel, sőt avval sem látszott törődni, hogy a nemes andaluziai mén, melynek párja ugyan csak nem akadt egész Braziliában, ezen örült hajsza alatt tönkre is mehet, azonban a ménnek (pardon) több esze volt, mint gazdájának és a vén hársfánál, hol a világ legrosszabb borát mérték lefordult a kövesutról és a selyem-

mezőnyön a csendes patak mentén vágatott tovább, egyenesen a hús árnyat adó „Barát” erdőfelé.

A sarkantyú azonban tovább és tovább működött, Murillo már nem nyertette, hanem vitte gazdáját eszeveszett módon, mintha csak a repülő fecskét akarta volna utol érni, már ott vágatott az ezredéves tölgyfa alatt, kájdácsok rigók, seregélyek egész raját verték fel, még a settengedő hiuz is tova osont, hát még a félnélküli vadak mily rémülten osontak tovább.

Hiába volt a mén a leghiresebb andaluziai vér, végre is kimerült, botlott, meg-meg lassítá futamát.

Don Inigó a sebes lovaglás alatt neki pírult, a spanyol hagyományos sötét színtől elűtő fehér arcát élénk pír borította, úgy látszik vérenek ilyettén módon való felzavarása megnyugtató és meg volt elégedve magával, legalább erre mutatott. azon mozdulat, melylyel az előtte elterülő tisztás szélén megállította lovát; mintha csak jóvá akarta volna tenni azon kegyetlenséget, melylyel előbb megkínította lovát, gyengén veregette meg a ló nyakát, Murilló ugylátszik elfelejté a szenvedett kínzásokat, csendesen röhögött, lassan botorkált a dus fűben, néha néha pislogott csak vissza gazdájára, vagy hajolt egy harapás füért.

A tisztás éjszaki sarkán, gyümölcs fák közül egy fehér ház tűnt elő, a „Frontera” hacienda. —

Szomorú multu ház, a híres Xeres de La Frontera marquis száműzött fia tragédiája játszódott le, kinek családját, nem az emberek, hanem majmok pusztították el, mert a marquis egy gorillát letalált löni.

aláássák. Csak egy három havi indemnitást kell adni Szapárynak, hogy a reakció bécsi kapuját megnyithassa s Magyarország meghódításának politikai hadjáratát megindítsa. Ezért, ha válság van és pedig van, ezt senki nem tagadja, e válságot be kell vinni a parlamentbe, azt ott kell eldönteni, még pedig előbb, semmint az indemnitás a jövő miniszteriumnak megszavaztatnák. Indemnitást adhatunk, de tudnunk kell kinek és mire — az alkotmányvaló visszaélésre semmi szín alatt.

Tudjuk mi, hogy a koronának joga feltétlen az országgyűlés feloszlására s új képviselőválasztásokat rendelhet el költségvetés és indemnitás nélkül is. Am nem a korona jogáról van szó, hanem a kormány felelősségéről, hogy merészli-e az ország pénzeit alkotmányellenesen kiadni. Ezért, ha nem talál többséget, mely őt felmenti, pörbe lehet fogni s el lehet ílíni, amitől mégis sok ember visszaretten. Fog-e találni Szapáry pénzügyminisztert, ki budget-törvény és indemnitás nélkül vele kormányozzon, neki a választásokra pénzt szerezzen és minden visszaélésekért egyetemlegesen szavatoljon. Az indemnitást tehát megszavazni nem lehet s azt az ellenzék meg nem engedheti, míg a válság le nem folyt, — ha pedig az új kormány ki lesz nevezve s politikája közzé lesz téve, ha a többségnél bizalommal találkozunk s a kisebbségnek államszínnyől félni oka nincs, úgy az indemnitás megszavazható hamarosan és akadálytalanul; akkor a budget-vita is következhetik nyomban, s ott lehet a nagy parlamentáris ütközet, mint rendszeren. Ellenben ha a válság le nem folyt s az új kabinet ki nem nevezetett, a parlamenti nagy vitát az indemnitásnál kell az ellenzéki pártoknak megvívni. Fülelnök többé nem szabad.

Don Inigó, ki még Yemtől ily távolságra nem kalandozott el, csak leírásból ismerte fel a haciendát, daczára a sötét multnak mégis megörült, azon biztos hitben, hogy itt kap valami frissítőt.

A mint a hacienda sövényéhez ért, mintha az alvllág minden czerberussa szabadult volna föl, olyan süketítő láрма fogadta, vagy tiz dög kezdé e pokoli koncertet, hozzá láncukat csörgetve, majd a sövény tetejére vicorgatták fogukat, majd a kapu rácsát marták és e veszett ugatást egy pilanatra sem akarták abban hagyni, míg nem egy éles fütty hasította át a léget és korbács pattogásle nem csilapította a vad lármát, a vérszomjas dögök morogva bár, de vaczkaikba vonultak.

Don Inigó hatalmasan lélekzett fel, midőn a süketítő concert elnémult és egészen a kapuig nógató lovát, migőn szemközt találta magát az az isteni nővel, ki mintegy királynő fenségével és mint egy tündér mosolyogva közeledett . . .

— Jó napot Senora — üdvözlé Inigó, tolas barettjét lova marjára eresztve.
— Jó napot Senor — csicsergé vissza a bitorajku istennő.

— Igazán . . . nem tudom egy eltévedt utas merészsége, nem sérti e meg e ház királynőjét . . . ha a legalázatosabban azon kegyért könyörög, — hogy csengő aranyért frissítőt kérhessen.

— Nagyon szivesen uram, csengő aranyért jó bort és jó enivalót kap.

— Helyes drága Senora és egész megvidulva ugrott le lováról és sietett be a kapun, melyet egy indián nyitott fel előtte.

Első pillanatra a mint körültekintett, meggyőződött arról, hogy a legnagyobb rend és tisztaság uralkodik itt, sőt midőn egy magas indián átvette a lovát és műeértőleg kezdte azt kezelni, nyugodtan bizta rá továbbra is és a házi

— **A családjog kodifikálása.** A tervezett magyar polgári törvénykönyvnek az igazságügy-miniszter által tegnap közzétett családjogi részéből a „B. C. közli a házastársak egymáshoz való személyes viszonyáról és a házassági vagyongjogrol szóló szakaszok teljes és szó szerinti szövegét, a szülőkről és gyermekekről szóló III. és a gyámságról szóló IV. résznek pedig címeit és fejezeit. Az előbbi kettő együttesen 88 §-t foglal magában. A vagyongjogrol szóló rész címei: Női szabadvagyon, Hozomány, Közszerzemény, Általános vagyonközösség. A szülőkről és gyermekekről szóló rész címei ezek: A törvényes gyermekéről, A semmis és érvénytelen házasságból született gyermekekről, A házasságon kívül született gyermekekről és ezek törvényesítéséről, Az örökfogadásról, A családi viszonyok megállapításáról és A nagykoru gyermekek, a szülők és a többi rokonok tartásáról. A gyámságról szóló rész címei: Kiskorúak gyámsága, Az önjoguság megszüntetése és korlátozása, Teljes kornak gyámsága, A gondviselői tiszt.

— **A képviselőház pénzügyi bizottsága** ma az országgyűlést megelőzőleg tartandó ülésében hitelesíti az indemnitási törvényjavaslat és a költségvetésre vonatkozó jelentéseit s a bizottság előadója, Hegedüs Sándor mindkét jelentést ugyancsak hétfőn a ház elé fogja terjeszteni. A költségvetés tárgyalásának napirendre való tüzése iránt ezuttal még nem, csak az országgyűlés második ülészakának megkezdése után fog a ház határozni.

— **A főrendiház** 1892. évi november hó 8-án d. e. 11 órakor ülést tart. Napirend: 1. Elnöki előterjesztés; 2. a fogház és elzárás végrehajtása és a pénzbüntetésekből befolyó összegek felhasználása tárgyában; — és 3. a törvényhatóságokról szóló 1886. évi XXI. t. cz. némely rendelkezéseinek módosításáról szóló törvényjavaslatok; 4 a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1891-iki számadási és IV. negyedében előfordult tulkiadások stbről szóló jelentés tárgyalása.

— **A szerb egyházi kongresszust Karlóczán** — mint lapunknak sürgönyzik — tegnap délelőtt Nikolics Fedor báró királyi biztos szokott ünneplésséggel megnyitotta.

nő vezetése mellett telepedett le, — hol már csillogó hor — és hidegülték voltak előkészítve.

— Don Inigo de Fonta a nevem, mutatá be magát a lovas.

— Amazon a nevem — felelé a nő.

— Amazon! ah . . . Senora . . . bocsássa meg, hogy megzavarodtam egy pillanatra, de annyi regeszerüt hallottam kegyedről és e sötétmultu hacienda oly benyomást tettek reám, hogy a két kiváló momentum hogy is mondjam tönkre silányították bátorságomat.

— Senor . . . kaczagá a nő, legalább az én nézetem szerint ez tulságos öszinteség a kőztársaság katonája, ugy e mert annak a katonája? ki bátorságát elveszti az . . .

— Mondja ki Senora, az gyáva, nem tesz semmit, majd elintézzük ezen kérdést, hisz ön adhat lovagias elégtételt, mert hisz az amazonok szintén egyrangúak a katonákkal, azonban mielőtt ezen kérdést tárgyalnánk, szabadjon megkérni, mint jó bajtársat tartson velem és tegye lehetővé, hogy fellázadt ellenségemmel kibékülhessek.

— Ellensége önnek Senora és itt?

— No igen Senora, az éhség, ha nem csalódom négy óra hosszat ültem lovon és csupa unalomból elfelejtettem ma valamit elfogyasztavi, tehát képzelheti drága Senora, mily indulatos módon kinez ellenségem és még fokozza a kinokat látva az asztalt terítve, melyhez leülni csak a bajtársi tisztelet tilt.

Jöjjön tartson velem.

— De én nem lovagoltam, — ingerkedék a hölgy.

— Santa Máriára Senora, — tüstént vizsgálavogolok én a vén hársfához lovagolok és ott öngyilkolom meg magamat, annak átkozott borával.

— Tehát legyen „bajtárs“ és ezzel leült,

A debreczeni egyetem.

Debreczen, nov. .

Nagyon is komolyan megszivlelendő az amit Dr. B a c z o n y i Lajos ak. tanár a fölsőola kiépítése című cikkében a Debr. Prot. Lapben elmond, ép azért szükségesnek tartjuk belőle a következőket reprodukálni:

A debreczeni albizottság munkálata, melyet már az egyházak, nagy bizottság is elfogadott s így a zsinati bizottság elébe terjesztetvén, ott bizonyára tárgyalás alapjául fog szolgálni, a teljes bölcsészeti facultás, mint középiskolai tanárképzőintézet (mert ilyet kíván a zsinat) felállítását 12 tanárral s egyenként 1600 ft fizetéssel és 400 ft lakpénzzel hozza javaslatba Valóban alig lehet eléggé hangsúlyozni egy ily tanárképző bölcsészeti facultás fogyatékos és szegényes kinézését, akár a mai tudomány szempontjából itéljük meg azt, akár pedig csak a hazai egyetemeken létező bölcsészeti karokkal és tanárképzéssel állítunk fel párhuzamot. Hogyan lehetne még csak reményleni is igazán a tudomány mélyére ható, részlettanulmányokba bocsátkozó búvárkodást, aztán ebbe és a kutatás módszerébe való bevezető képességet egy olyan tanártól, a kinek legjobb esetben is egy-egy egész tudományzak széles körére, annak számos ágazataira, a melyeknek mindenike egy-egy egész ember erejét igényli, kell kiterjesztenie tevékenységét? Micsoda szánandó tudományos fokon állana az a tanárképzés, a hol például a hazai és egyetemes történelem beláthatlan mezején egyetlen kétségbeesett munkásnak lenne a feladata primitiv eszközökkel magas kulturát teremteni? Hiszen a történelem minden főkorszakának tudományos mivélése más-más segédeszközöket, melléktanulmányokat követel. Vagy miként emelkedhetnék a tudomány magaslatára az a természetrajzi tanár, a kinek egyedül kellene képviselnie a zoológiát, botonikát és mineralogiát? Ugyanez áll több-kevésbé más tudományzakokra nézve is.

De még ez hagyján! Emez aggodalmakra sem adnánk semmit, ha egy negyedszázaddal előbb élénk, akkor, a midőn a prot. tanárképzésről oly alaposan és meggyőzőleg irt veterán tudósunk, Imre Sándor, vagy még előbb a mikor az épen e kerületben egy fél századdal ezelőtt egyházunknak ma is élő legnagyobb

határozottan jelezve azt, hogy nagyon inyére van Don Inigó játszó kedve.

Inigó mohó étvágygyal evett, de e közben folyton kémlelte a csevegő nőt, sőt néhány pohárka piros után egyenesen szembe támadta, midőn minden előzmény nélkül kérdezé:

— Senora, mondja csak, igaz az, hogy évek óta itt él e vadonban, alázatos rabszolgái a vad indiánok között élve. Kik szolgálják önt, mint istennőt?

— Kedves bajtárs, először ezek nem indiánok, ilyeneket nem ismerek, nem is rabszolgák, nem is szolgálnak, hanem kölcsönös szerződés szerint dolgoznak, nekik e vadon, mely jogilag az én tulajdonom volna, valósággal pedig az ő utolsó menhelyük egyike, hol nem kinezza őket a törvény, szabad emberek, szabad erdőben, a kölcsönös békés egymásutáni becsülés eltemetése a tulajdonjog iránti kérdést és elis temetve marad, mig ellenben ők a vedtelen és gyenge nőt lehetőleg kisegitik a bajból.

Igy istennő nem vagyok, csak patrónus szerepet játszom, valóságos villám hasítójak a szegény indiánoknak.

— Nagyszerű, pompásn no de ez semmi, igaz az, hogy gyűlöli a férfiakat.

— „Amazon“-nak hívnak, így kellene lenni de mert keresztény vagyok, az „embereket, így a férfiakat sem gyűlölöm.

— Ez hizelgő reánk, — de legalább kerüli őket.

— De miért van itt?

— Művészi tanulmány köt e magányhoz.

— Művészi tanulmány? . . .

A nő egy percze elkomorodott, a kérdés ismétlésében gyanut érezve, mindazonáltal felkelve mondá:

— A sok mendemordának előbb utóbb el kell mulni, jöjjön tehát megmutatom művészetemet.

A lakházba tértek, három vagy négy szo-

oszlopembere, br. Vay Miklós megpenditette és a jeles tanár, Kerekes lépett fel nyilvánosan ez intézmény támogatására. Akkor a mai tervezet valószínűleg nagyszabású és országgra szóló, egy ily lépés hozzánk valóban méltó, mert kezdeményező lehetett volna. Igen, mert akkor e téren országosan semmi sem történt; akkor mi vihettük volna legelő, mint megszoktuk valaha. a haladás dicsőséges lobogóját.

Most azonban, a mikor egy ily lépéssel a verseny terére szállunk ki a leghatalmasabb pályatárral, magával az állammal szemben, és a mikor a versenyben nemcsak a győzelem sikerét kockáztathatjuk, hanem intenzív fejlődésünk, belső megerősödésünk feltételeit tehetjük esetleg kérdésessé: valóban erkölcsi kötelességünkké válik az, hogy számot vessünk magunkkal, ezerféle szükségünk-, és azután erőnkkel s az utóbbiakat a környező viszonyokkal és versenytársunk hatalmi állásával elfogulatlanul és óvatosan összemérjük.

Vessünk tehát egy tájékoztató pillantást a két magyar egyetemen levő bölcsészeti facultás állására s a középiskolai tanárképzés szolgáltatásában álló erőkre, eszközökre és intézményekre, úgy a mint azokat épen ma ott feltaláljuk.

A budapesti egyetem bölcsészeti karánál jelenleg 32, a kolozsvárinál a filozófiai és matematikát, természettudományi karban 21 ny. rendes tanár működik. Ezenkívül esik a rendkívüli és magántanárok működése, a mi hogy nem épen jelentéktelen, kitűnik onnan, hogy a budapesti egyetem bölcsészeti karánál az 1890/91. tanévben 5 rendkívüli és 31 magántanár. Kolozsváron pedig 1 rendkívüli és 7 magántanár és tanító tartott előadásokat, úgy hogy Budapesten a bölcsészeti szakban azon tanévben 67, Kolozsváron pedig 28 rendes, rendkívüli és magántanár vett részt a tanításban.

Ennyi tehát a tanerők száma, a kiknek előadásait a tanárjelöltek felhasználhatják, miután a tanárképző nem egyéb, mint az egyetem bölcsészeti kara, ennek összes gyűjteményeivel. Ehhez járul még a tanárok külön tanárképzői működése, a melynek célja az, hogy még tüzetesebben s gyakran a középiskola szükségéhez alkalmazva, dolgozzák fel az elmélet egyes részeit. Ebben a munkában Budapesten 26, Kolozsváron 18 tanár vesz részt, mindegyik csak pár órán és külön díjazás mellett.

De menjünk tovább; és minthogy kétség-

bán keresztül, végre a legutolsó teljesen sötét szobában vezetett, az ablak redőnyök egy pillanat alatt lehultak, a mint az a célra szolgáló rugót megnyomá,

A kereveten egy halvány sápadt gyermek feküdt, beesett szeméit széles pillák, melle zihált ajkai remegtek.

— Látja Senor ez köt ide.

— Az ön fia Senora?

Az Amazon arczán hiborfelhő csapódott át aztán szelid mosolylyal felelte.

— Nem senor...

Inigó elbámult és aztán szörnyen restel az ügyetlen kérdést, de a zavarból, igazi lelkesültséggel monoott felkiáltásával.

— Senora ön egy martyr! szerencsétlen kieviczkielt.

Elhagyták a termet, vegyes érzelmek benyomása alatt.

Don Inigó szívélyesen kezét szorított az Amazonnal és sokkal istenesebb lovaglással tért vissza Yemibet

Don Inigó hónapokon át a Frondera haciendába töltte idejét, mit nagyon is megérzett Murilo és társa „Alazan”

A tisztikar mindazonáltal, midőn egy reggel Inigó azon hirrel lepte, meg őket, hogy nőül veszi Amazont, elképedt.

Felujultak a legendák.

Don Inigó beadta lemondását és Amazonnal éjszakra költözött.

— Nos uraim ha New-Yorkba jönnek el ne felejtsek az Amazon „Lisle de Yuta” viaszab múzeumát megnézni, — a „szenvédő gyermek” cabinetdarab még a legügyesebb orvost is tévútra vezet, — ott meg találjuk Don Inigót a cassánál, — csak egy dollár uraim és hölgyeim, a világ első viaszab múzeuma. Steret Nevada 3754. külön palota, — anatómiai előadás délután 7 órakor.

Közli Mátrai Dénes.

telen igazság az, hogy általában véve annyit ér a munka, még a tanár munkája is, a mennyire becsülik, a mennyit adnak érte, s hogy soha sem lehet tudóssá az, a kinek a tudomány helyett a megélhetés problémáin kell folyvást jártnia az eszét: nézzük meg azt is, hogy milyen javadalmazásban részesülnek egyetemi tanáraink. Budapesten a rendes egyetemi tanárok illetménye: 3000 frt alapfizetés, 600 frt lakpénz, 300 frt ötödéves pótlék (egészen 5 pótlékig), tandíj-kárpótlás a bölcsészeti karnál 2500—3500 frt. Kolozsváron: 2500 frt alapfizetés és 400 frt szálaspénz s szintén 300 frt ötödéves pótlék, továbbá némely tanárnak 1000—3000 frtra is felmenő tandíjjutaléka. Azok a bölcsészeti tanárok aztán, a kik a tanárjelöltek érdekében a fentemlített külön órákon is dolgoznak (ilyen Budapesten 26, Kolozsváron 18), fejenként 400 frt külön tiszteletdíjat is kapnak.

Legyen elég ennyi az intézmény személyi oldalára tartozó adatokból. Nem csekélyebb jelentőségű feltételei a tudományos képzés szükséges mértékének a rendelkezésre álló képzési eszközök, intézetek, gyűjtemények, könyvtárak. A tanárjelölteknek látogatniuk kell az egyetemeken szakjokhoz képest az élettani, vegytani, mineralógiai, zoológiai, anthropológiai, paleontológiai és növénytani intézeteket, valamint a botanikus kertet, a melyekre Budapesten évenként egy 200,000 frtot. Kolozsváron az Erd. Múzeum járulekával együtt 20—22 ezer frtot költenek. Budapesten csupán a tanárjelöltek által végzett experimentumoknál elhasznált anyagok évenként 2000 frt kiadást igényelnek. A könyvtári dotáció mértékére nézve tájékozásul szolgálhat az, hogy Kolozsváron a közös vezetés alatt lévő és az egyetem céljaira szolgáló erdélyi muziumi és egyetemi könyvtárakra évenként körülbelül 15 ezer frtot költenek.

Ime tehát, itt a párhuzam! Budapesten 32 rendes, összesen 67 tanár, Kolozsváron 21 rendes, összesen 28 tanár, nálunk pedig össze-vissza 12 rendes bölcsészeti tanár. Amott 3600 frt, illetőleg 2900 frt javadalom s minden öt évvel 300 frttal több és tandíjjutalék, nálunk összesen 2000 frt javadalmazás és semmi egyéb. Ott egy 25 éves tanárnak a kárpótlékkal 5100, illetőleg 4400 frt, nem számítva a tandíjat és külön díjazást, nálunk mindig csak 2000 frt, ott 30 évi szolgálat után 4500, illetőleg 4000 frt nyugdíj, nálunk pedig kerek egy ezer frt. Mi a könyvtárra forgíthatunk jelenleg 1000 frtot, a többi gyűjteményekre néhány százat, némely gyűjteményeket és intézeteket pedig majd ezután kellene még létesítenünk.

A számok beszélnek, ékebben és meggyőzőbben, mint bármiféle érvelés. Senki sem tagadhatja, hogy az összehasonlítás a mi tervezett fakultásunkra nézve felette kedvezőtlenül ütne ki. Maga a tervező bizottság is nagyon érzi, a mint mondja, egy 12 tanár, mint a 2000 frtnyi javadalmazás csekély voltát. Sőt azt is elmondja, hogy közvetlen tapasztalásból ismeri úgy a külföldi, mint a hazai bölcs. fakultások és tanárképezdek szervezését, ellátását. Csak azt nem értjük aztán, hogy ilyen érzések és tapasztalatok mellett mégis mi indíthatta arra a bizottságot, hogy egy ilyen merőben fogyatékos, már eredetileg csak tengődésre szánt intézmény létesítését egyetemes egyházunk képviselői előtt mégis javaslatba hozza? Hiszen a zsinat nem azt mondotta ki, hogy megelégszik akármilyen szegényes intézménnyel, a melyt épen könnyű szerrel összehákolhatunk, hanem azt, hogy egy teljes bölcsészeti fakultást, mint középisk. tanárképző intézetet akar létesíteni.

Az előkészítésnek, a mi végre a zsinat bizottságot küldött ki, épen abban fog állni a feladata, hogy a zsinatot a lehető legalaposabban tájékoztassa a kitűzött cél, a teendők mértéke és a kivihetőség kérdéseire nézve. Már pedig azt valóban szerencsétlenségnek tartanók, ha a zsinat elhinné azt, hogy egy ilyen méretű intézettel a kitűzött célt meg lehet valósítani s felekezeti tanügyünk érdekei ez uton biztosíthatók lesznek. Mert mi lenne, minden valószínűség szerint, az eredmény? Semmi esetre sem más, mint hogy megnyitnók a tanárképzés alkalmát boldog-boldogtalan előtt, képezniök őket a mi fogyatékos eszközeinkkel, elvonva még szorgalmasabb és tehetségesebb ifjainkat is az egyetemi képzésnek a miénkhez képest mindenestre nagyszabású alkalmaitól, aztán osztogatnánk okleveleket, ha ugyan az állam beleegyezne, ellenkező

esetben bukának sorra az egyetemi bizottságok előtt a mi jelöltjeink és végre is ellátnók középiskoláinkat hiányosabb előkészültségű tanárokkal, tehát áldozatok árán elérnők azt, hogy középiskoláink színvonala még annál bizonyosabban leszállíthatnók. Vigasztalhatnók talán magunkat ez esetben azzal, hogy legalább középiskolai tanárainknak sokat emlegetett felekezeti szelleme meg van mentve. Mi azonban, azt hisszük, hogy az ilyen fajta felekezeti szellemnek nem valami sok hasznát vehetnők. Szerintünk csak az olyan felekezeti szellemnek lehet pozitív értéke, a melyben erő és öntudat lakozik. Ezt az erőt és öntudatot pedig a tudomány és műveltség adja meg, a mely megtanít minket arra, hogy felekezetünk érdekében miként kell és lehet tennünk a legjobb szolgáltatásokat. A mi pedig e szolgáltatásra ösztönöz, munkánkban lelkesít, az a szívben, az érzületben van; azt nem teremt semmi külső hatás, hanem csak fejlesztheti. Ha egészséges és tevékeny felekezeti szellemet akarunk tanárainknál, támogassuk azt a tanári állás megbecsülésével, a hivatás kellő méltánylásával és az által, hogy mellőzés helyett egyházi és iskolai szervezetünkben a tanárok tevékenységének és befolyásának megfelelő tért biztosítván, őket közintézményeink- és érdekeinkkel a legszorosabban összekapcsolni igyekezzünk. Tökéletlen felekezeti tanárképzés megnehezítené vagy épen lehetlenné tenné a mi tanárainkra nézve az egyetemen készült tanárokkal szemben a konkurrenciát is s épen felekezeti szempontból ama szintén eléggé nem sajnálható eredményt idézhetné elő, hogy hitfeleink lassanként teljesen kiszorulnának az állami középiskolákból.

Mindezekből az következik tehát, hogy a tanárképzés nagy feladatát, a mint azt zsinatunk kimondotta, egészben a saját autonóm tanügyünk körében akarjuk betölteni: akkor nem olyan zugintézet-félt kell létesítenünk, a mi által még távolabb esünk az elérendő céltól s hozzá még majd szegyenkeznünk is kellend miatta; hanem állítsunk Debreczenben bölcsészeti facultást legalább 20—21 rendes és tisztességesen díjazott tanárral, — a mint az a debreczeni tanár 1881-ben készült munkálatában is javasoltatt. Felméri ur számítása szerint egy ily facultás Debreczenben körülbelül 60 ezer forint évi költséget igényelne a dologi szükségletek beszámításával, ha a tanári javadalmazás 2000 forint fizetéssel, 400 forint lakpénzzel és 200 forint ötödéves pótlékkal állapíthatnók meg, miután — véleményem szerint — „2700—3000 forint alól ma nem lehet a tudományak komolyan élő tanárokat alkalmazni a felső oktatás körében, sem Debreczenben, sem másutt e hazában.”

Közérdekű voltánál fogva a tudós tanár ur leveléből, az ő engedelmével, még ide iktatom e sorokat, a melyekben a tervre vonatkozólag a mi álláspontunkkal teljesen egyező véleménynyilvánítás foglaltatik. „En is szívből óhajtom, — ugymond — hogy ref. felső oktatási intézeteink virágozzanak; de új alkotást nem szeretnék csak a kirakatért és a címért, hogy aztán lényegben és valósággal csak a tengődő és senyvedő intézetek számát szaporítsuk. A latin közmondással tartva: entia misabilia non sunt multiplicanda. Van nekünk úgy is elég nyomorúságunk!”

Még alaposabb tájékoztatás végett nem halgathatunk el egy felette tanulságos esetet abból a másik táborból, a mely éppen e tanév kezdetén lett nyilvánvalóvá. Tíz évvel ezelőtt ugyanis a benedictinusok felségengedéllyel külön tanárképzőt állítottak fel Pannonhalmán. A főapát 150—160 tényleges benczés tanár között válogathatott s hatalmi jogkörénél fogva berendelhette, a mint kétségkívül be is rendelte tanárokat a rendtagok legjavát. Pénz volt, a mennyi kellett. S tíz évi próba kimutatván, hogy a Pannonhalmán képzett tanárjelöltek igen jelentékeny része képtelen a vizsgát letenni az egyetemen: az új főapátnak az volt első dolga, hogy elrendelvé a pannonhalmi tanárképző fokozatos megszüntetését, a jelölteket ismét az egyetemre küldje. Ez tehát magában véve is komoly s lényeges ok a megfontolásra.

Ha a bölcsészeti facultást úgy, a mint azt fentebb szükségesnek jeleztük, t. i. 20—21 tanárszékkal, a zsinat egyházunk által anyagi erőnk hiányában felállíthatónak nem találná, a mit mostani viszonyaink között nagyon valószínűnek tartunk: akkor tegye lehetővé azt, hogy a debreczeni főiskolában a javasolt 12 tanszékkal, de

annál jobb javadalmazással, egy bölcsészeti-, nyelv- és széptudományi kar létesíttessék, olyan, a minő a kolozsvári egyetemen is van, nem több, mint 13 rendes tanszékkal s a mely ott is egyik külön önálló karát képezi az egyetemnek. Egy ily szűkebb körű bölcsészeti facultás egy teljes egészet képezne és elegendő lenne arra a célra, hogy az u. n. human szakokban, a melyeknél a felekezeti szempontok és érdekek inkább érvényesülhetnek, a tanárképzés feladatait is teljesítse. De még ezen esetben is lehetővé óhajtanók tenni azt, hogy tanárjelölteink, legalább addig, a míg az intézmény megerősödhetnék, egy-két semesteren át bel- vagy külföldi egyetemet is látogathassanak. A mennyiség- és természettudományi kar felállítását egy jobb jövőtől vagy az állam segítségétől lehetne idővel várni, addig is pedig e szakokra készülő ifjainkat az egyetemeken ösztöndíjakkal támogatni. A 12 tanszékből már 8 megvolna, bár nem kellő javadalmazással; ezt kiegészíteni és még négyet állítani lenne tehát az egyetemes egyház feladata.

Ennyi az, a mit a tervbe vett bölcsészeti facultás és tanárképző kérdésére nézve elmondani szükségesnek tartottunk. Ha az ügy tisztázásához és helyesebb irányba való tereléséhez valami csekélységgel ez uton járulhattunk, — célunkat elértük és kötelességet teljesítettünk.

Különlétek.

* **Zarándoklat Rómába.** XIII. Leó pápa tudvalevőleg a jövő esztendőben ünneplé püspöke való fölszentelésének 50 ik évfordulóját. Rómában nagyszerű jubileumi ünnepélyek készülnek erre az alkalomra, s budapesti kath. egyházi körökben mozgalom indult meg, hogy a jubileumra nagyobb zarándoklat induljon Magyarországból Rómába.

* **Pályázat a halhatatlanságért.** A párisi akadémia megürült helyeire oly sokan pályaznak mint eddig talán sohasem. A Renan, Marmier Roussel halála következtében megürült helyekre minden nap újabb jelöltek nevei merülnek fel. Legújabbban, mint Párisból írják, Renan legtehetségesebb tanítványa, Anatol France is pályázik az akadémiai tagságra. Különböztetve meglehet, hogy addig, a míg a választás ideje érkezik, még néhány akadémiai szék megürül, mert minden nap hallani, hogy valamelyik halhatatlan sulyosan megbetegült. Most épen Sully-Prudhomme állapota kell mély részvétet; azt beszélik, hogy elme és kedélyállapota aggodalmokra ad okot. A beteg költő tartózkodási helyét csakis benső barátai tudják, de ezek vonakodnak állapotáról felvilágosításokat adni.

* **A kolozsvári Mátyás-szobor ügye.** A Kolozsvárt felállítandó Mátyás szobor ügyében az akció folytonosan tart, hogy a szobrot mielőbb létesíthessék. A szobor alap pénztárnoka, Nagy Lajos, most a végrehajtó bizottság elnökének megbízásából összeállította és kiadta a szobor ügyében tett eddigi intézkedésekről szóló jelentését. Ebből megtudjuk, hogy a szobor-alap vagona ez év július hó első napján 60.448 frt 74 krt tett. Így a már eddig begyűlt összeg néhány évi kamatozással fedezné a szobor költségeit, de remélni lehet, hogy a nemzet áldozatkészége siettetni fogja az emlékmű létrehozását.

* **Örült az oltár előtt.** Temesvárott ma reggel egy különös visekedésű öreg lépett a Józsefvári plebánia templomba s egyenesen az oltárhoz sietett, hol a pap épen akkor kezdte a misét. Odament hozzá s fülébe sugta, hogy ő meggyilkolta a feleségét s büne alól fölloldozást jött kérni. Az öreg ember úgy viselte magát, hogy a plébános mindjárt fölismerete benne az örültet s azzal nyugtatta meg, hogy csak imádkozzék büneinek bocsánatáért. Egyszersmind a rendőrséghez küldött, melynek emberei azután kórházba szállították az öreget, ki nem is igen ellenkezett. — Az eset a templomban levők közt természetesen nagy izgalmat keltett.

* **Az új állami számvevőszék elnöke.** Hieronymi Károly az állami számvevőszék elnöke ma vette át hivatalát. Az állami számvevőszék összes tisztviselői nevében, kik a számvevőszék nagy tanácstermében gyűltek össze, Hosszu alelnök üdvözölte az elnököt, mire az hosszabb beszédben válaszolt.

Szoknya mint melléklet.

— Egy válóper meséje. —

X. ur ügyvéd, gavallér, nőtelen fiatal ember s így nincs azon mit álmélkodni, ha a válóperek többjei az ő kezén mennek keresztül.

Különösen a válóper indító asszonyok keresik fel nagy előszeretettel, a mit én csakis a válóperekben való rendkívüli jártasságának tudok beszámítani. Egyébnek nem is.

Epen tegnap is nála voltam, mikor Imre amicze, az irodavezető eltölt a barátom belső szobájába való belépéstől, illő szemhunyorítások között adva tudtul, hogy oda bent megest „valaki” van.

— Asszony?

— Válóperes!

— Ah ez érdekes.

Alig vártam, hogy a klens távozzék, rontottam be ügyvéd barátomhoz, ámbar megdöbbenve, midőn láttam őt ellebegni.

— Te, ember, micsoda újabb szerencséd akadt.

— Semmi. Csak egy új válóper.

— Az asszony indítja?

— Az.

— Lesz válás?

— Okvetlen.

— Mondd el a meséjét.

— Semmit se mondok. Itt egy távirat, itt egy másik, itt meg egy — szoknya.

A táviratokra nem lettem kiráncsi, mikor megláttam a szoknyát.

Egy pompás, egy gyönyörű paraszt szoknya volt. Nem olyan, a minőt a falusi menyecskék viselnek, hanem olyan, a minőt paraszt menyecskéket játszó kívánatos művésznők hordanak a — színpadon.

— Hm. Ez már érdekes lehet.

— Az. Csak találd ki.

És én nem kérdezősködtem tovább.

Megirtam ott ügyvéd barátom asztalán a — mesét.

*

— Aranyos muczuskám, mondja Záttonyi ur a feleségének, Feri barátom sürgönyözött ott-honról, hogy a kedves mamád nagy beteg. Nem akarnak bennünket megijeszteni, de én jól tudom, mennyire szereted anyádat, ha akarsz, elutazhatol hozzá.

A menyecske azt se tudja, sirjon vagy örüljön, oda borul a férje keblére és siet pakolni.

A táviratot pedig szépen zsabre teszi.

Nem is zaklatta a férjét, hogy kísérje el, tudta: sok dolga van.

De Záttonyi ur örömpresző szívvél ment a vonathoz s mikor az egyik elrobogott, dagadó kebelével leste a nemsoká berobogót.

Csinos eleven delnő üdvözlétére sietett Záttonyi ur.

— Csak hogy eljöttél, édes!

— Csak hogy hívtál, kedves!

Egy zárt kocsi állott elő és a szalmaözvegy férj elrobogott a bájos utassal, ki egy kis böröndöt tétetett fel a kocsi bakjára.

*

A Záttonyi ur lakása le van függönyözve, ha itt-ott fény s a spalét-ablakon át vidám kacaj hangzik néha-néha fel.

Ott ül pompás kettősből a szép utasnő és Záttonyi ur. Fogyasztják a kitünő vacsorát és a Mumm pezsgő gyöngyös nedvétől pirosodni kezdtek az arczok . . .

— Dalolj egyet — édes . . .

— A te nótádat, ugy-e?

— Azt, azt. De tudod . . . ugy . . . abban a ruhában, a mit én vettem neked, amiben olyan elragadó szép vagy . . . Elhoztad-e?

— Hogyne hoztam volna . . . Tudod, hogy szeretlek . . .

És a kis böröndből egy pompás selyem paraszt szoknya mosolyog elő, melynek minden ránca elharvadni kezdett a bájos asszonyka kezében . . .

— Mit mondana a feleséged, ha itt találna most?

— Jó helyen van az . . .

— Igaz! Mit is táviratoztál: „Az ördögömet elküldtem anyjához. A paradicsomban várja Évát — Ádám.

— Az Ádám én vagyok.

— És Évát se készt . . .

Hanem e pillanatban erős csengetés hallatszott az ajtón.

Záttonyi ur rohan megnézni, hogy ki az s megkövülve jelenti, hogy az asszony itthon!

Nosza, lett kapkodás, sürgés és forgás.

A bájos delnő ledobva a selyem viganót kezéből, fölvette uti köpenyegét és — menekült.

A mosolygó ránctu szoknya pedig ott feküdt a — földön.

A ki szép nótákat akart benne dalolni a multak emlékére, az a sötét lépcsőn bukácsol lefelé . . . s nem soká egy pár durva kéz emelgeti, a mely kéznek más szerep jutott midőn Záttonyi ur a szobába lépett. . .

Záttonyi ur másnap kórszakál nélkül jelent meg a hivatalban s az arczán tele volt — beretva vágásokkal.

Szakértők azt mondják nem beretva, de — női kéz körmei szoktak ilyen karczokat csinálni.

A szép selyem szoknya és a két távirat ott van már az iktatóba.

Őszbe vegyült bírák forgatják és nézik s megegyeznek abban, hogy nagy zsvány még is az a Záttonyi.

L.

Lim-lom között.

— Nos Emil, te szemüveggel orrodon aluszol? Szép álmaid lehetnek, hogy még közelebből akarod látni!

Evvel köszöntött be mamuska ódon könyvtárunkba s szavai kíséretében nyomban néhány gyöngéd fricska is repült a lombokon végig nyujtozkodó bátyám orra hegyére.

Ő nem haragudott meg, pedig végzett ügyvéd s így szeretnie kellene a perlekedést. A „többrendbeli könnyű testi sértés” miatt is behunyt szemekkel, de nevetve vont a ajkaihoz az inzuláló kacsókat.

— Nem, anyuskám, nincs szándékomban aludni. Hanem félek rettenetesen, nem merek körültekinteni, mert Fanny kísérteteket idéz. Hát nem látod, mint rajzoltak körültem? szavalá rémes páthoszszal.

E vád ellen nem lehetett szót emelni. Csakugyan én ijesztgettem kísértetekkel. Hanem azok a kísértetek inkább penész-, mint halottszaguak valának s a takaró rajtuk jobadán ujjnyi vastag por, nem fehér lepel. Avult könyvek voltak és sárguló írományok, a családi könyvtár magasságos polczairól és mélységes fenekéről.

Ott feküdtek az ügyvéd ur asztalán gimnáziumi bizonyítványok, melyekben csak egy hemzsegett a pipás száju 1-es.

A „Carmina Selecta” azon módon felvágatlanul. Az első szerelmes levél, melyet a jégszívű ideál aláhuzott ortographiai hibákkal visszairányított, becsusztatva „Verther szenvedései” közé.

Szegény Verther! Ha szívét a fájdalom úgy marcangolta szét, mint pajkos kezek lapjait, valóban kényszerítve volt öngyilkosságot követni el.

S tetszik-e ám tudni, miért holygatom én meg ezt a mi vénséges lomtarunkat? Ah, annak igen fájó — szaz édes oka van. Ugy tessék arra a pamlogon heverésző nagy gyerekre nézni, hogy az egy hét mulva paradéba vágja magát, fiakkerbe ül, különben gyalog nem bírná kezében nagy fehér csokrát.

S aztán . . . igen aztán . . . (nem tudom, mért szoknek könyvek szemembe, hisz én erővel örülni akarok!) Aztán visszajő, de nem egyedül, hanem oldalán fionm, bájos kis teremtséssel, aki elfoglalja helyemet ölében s aki meleg napfényt, vidám csicsergést hoz, a mi rendszerint melancholiába burkolt vén kastélyunkba.

Hát ezért csinálók én most itt rendet. Takarodót fuvok a sok zilált keblű könyvnek, mert látásuk bizonyára sértené a fiatal asszonyka szép-érzékét. Itt áll előttem két irgalmatlan nagy ruhakosár, ebbe jönnek a tűzhalálra ítéltek.

Jövel tehát először abc-és könyvem. Az első lapon szabályos betűk: „Enfant chérie; a név, melylyel boldogult apuskám becézgetni szokott. Nincs szívem téged, abc elpusztítani.

A sötét, pókhálós zugból összeroncsolt doboz kerül elő, telve gombostűre huzott, tört szárnyu lepkékkel. Valamikor együtt repültünk illatos mezőkön keresztül . . .

Piciny szines gyertya is gurul lábaimhoz, az utolsó, mely számomra karácsonyán égett. Vele együtt, hej de sok, értem égő láng lobbant el azóta!

"Tamás bácsi kunyhója"-ban fakadó őszi rózsá tapad a lapokhoz. Bölcsezen mondja a latin példaszó: "Similis simili gaudet." Nagyon sim-pathizálok ezzel a szegény virággal. Azt hiszem, az őszi rózsá képviseli a vén leányt növénytársai között.

Már elmúlt a nyár, mikor virít s nem jut neki madárcsattogásból, izzó sugárcsókából, — csak hervasztó dér hull, bizalommal kitért kebelébe.

— Ha minden tárgynál oly soká monologizálsz — szakít anyám félbe — üres marad a kosár.

Összeretne, mint az álmából felkeltett és rakosgatok újra. Elővándorol Lenau, szánalmasan kihámozva fedeléből. Disznóbőr kötésű Don Quisotte, oly régi kiadásban, hogy elmosódott betűit nincs szemem, a mely megkülönböztesse. És mégis ugy szeretem. Az én jószágos kis anyám, s ki el akarja venni kezemből, e perczen ugy tűnik fel előttem, mint inquisitor és önkénytelen pár lépést hátrálók.

— De hát bohó leány, mi mást csinálsz velük?

Felteszem őket a padlásra s ha valamikor férjhez találom menit, vagyon, szép ruhák helyett add ezt a lim-lomot nekem hozományul.

— No hisz akkor el is vesz valaki.

— El bizony anyuskám. A régiség kedvelők nemes faja még nem halt ki egészen. Azok figyelmét hívom fel s legközelebb a "D. H."-ban következő hirdetés lesz olvasható:

Apró hirdetés.

"Aki barátja a százesztendő könyveknek, avagy özönvíz előtti irományoknak, forduljon a kiadóhivatalhoz. Ráadásul kaphat egy — menyasszonyt is, ki szintén nemsokára az özönvíz után született."

Fanny.

N A P I H I R E K.

Határidő naptár.

Nagy ótáhangverseny vasárnap és ünnepponnap d. u. 6 órakor a Margit-fürdőben.

Muzeum a kollegiumban a közönség számára nyitva van vasárnaponként 10-től 12-ig délelőtt.

Anyakönyvtár a kollegiumban a közönségnek nyitva pénteken 11-től 12-ig.

Nyilvános olvasóterem a kollegiumban. Hétfőn, Szerdán és Szombaton d. u. 3-6-ig nyitva.

A kir. ítélő tábla hivatalos órai c. u. 8-12-ig d. u. 2-5 óráig. — Az ígató, kiadó hivatal és az írtatás nyitva d. e. 9-11, d. u. 3-4 óráig; vasárnap és ünnepponnap d. e. 10-11 óra közt.

Nov. 11. A városi járványbizottság ülése.

Nov. 12. Lukács László lazarjusi pléháns ellen esküdtársi tárgyalás a törvényszéknél.

Nov. 12. Az érmelléki vasút igazgatósági ülése a városháza nagytanácstermében.

Nov. 15. Délután öt órakor a színházi pályázati határidő lejárata.

1893 január 7. Katonai sorshuzás a városháza nagytanácstermében. Megjelenésre felhívták az 1872-ben született ifjak.

— A debreczeni helyi vasutak fuziója. Városunk közönségét közelről és kiválóan érdeklí minden legkisebb mozzanat, ami a helyi és a hatvan-utca-baromvásártéri vasutak fuziója ügyében történik. Maga a nagy közönség szíves örömmel látja, hogy az egyesülés a legszebb egyezség mellett és viszonyok között történik meg. Tegnap délután a hatvan-utca-baromvásártéri vasut részvényesei magán értekezletre gyűltek össze, melyen Lengyel Imre terjeszté elő ama körülményeket, melyek között jelenleg a tárgyalások folynak. Beszédében részletes fejtegetés tárgyává tette s igyekezett a részvényeseket is meggyőzni arról, hogy a fuzió milyen czélserű és mennyi haszon háramlik ebből reájok. A jelenvolt részvényesek e magán értekezletükön aztán egyhangulag kimondták, hogy a két vasut fuzióját, az egyesülést helyeslik. Ezzel az ülés véget ért.

— Az István gőzmalom közgyűlése. A debreczeni István gőzmalom társulat alapszabályainak a módosítása céljából tegnap, azaz vasárnap

délelőttre a városháza nagy tanácstermébe közgyűlést hívott egybe. A közgyűlést azonban az ülésen kifejezett óhajhoz képest két hétre elnapolták.

— A város színházi bizottságát a közel napokban fontos ülésre hívják össze. — A határnap, hogy ezt a bizottsági ülést mikor tartják meg, még nincs megállapítva, azonban az sok tekintetben érdekesnek, sőt nagyfontosságúnak ígérkezik. A színházi bizottság ez ülésében érdemleges elbírálás alá kerül a színházi pályázat sorsa, a beadott pályázatok feletti eszmecsere pedig szintén nem marad érdeklődés nélkül. A közönség különben kíváncsian várja, hogy a színházi pályázat milyen eredményre vezet.

— A város jog és pénzügyi bizottsága tegnap délelőtt 11 órára tévesen összehívott a nagytanácsterembe, ahol ugyancsak akkora az István gőzmalom részvényesei jöttek össze. A meghívó szerint ez ülésnek a jog és pénzügyi bizottság novemberi munkaprogramja lett volna a tárgya. A gyűlést azonban nem tarthatták meg. Ma délután 3 órára Vétessy Istvan jegyző, bizottsági elnök ismétellen egybe hívta a jog és pénzügyi bizottságot a városháza nagytanácstermébe. A munkaprogrammon, valamint az új kórház alap és szervezési szabályzatának a letárgyalásán kívül egyéb fontos városi és közérdekű ügy elintézését helyezte kilátásba a bizottság.

— Hajtővadászati a Guthon. Szombaton reggel öt órakor ment ki a guthi vadásztársaság egy jelentékeny része a Guthra, hogy az ottani nagy hajtővadászati megterthassa. Terv szerint ez a vadászati szombat és vasárnapon tartott volna el s már ma reggel visszakerkeztek volna. Ez azonban nem következett be. A hajtővadászatra kirándult társulati tagok vadászata sokkal érdekesebbé, sokkal nevezetesebbé fejlődött ki, semmint az egy könnyen abba hagyhatták volna. A vadászati tehát ma hajnalban és a délelőtt során is folytatják s csak ma d. u. négy órakor térnek arról — előreláthatólag szép eredménnyel — vissza.

— A debreczeni protestáns egyetem ellen Szigetvári Purth Iván dr. után "Debreczeni" aláírással, valószínű, hogy különben is tanúgygyel foglalkozó álnévű szerző kél ki a "P. N." tegnapi számában, Cikkében a többek között ezeket mondja: Az a jelentés, melyet a tisztántuli egyházkerületnek az egyetem előkészítésére, jobban mondva, a bölcseleti fakultás felállítására kiküldött bizottsága szerkesztett, körülbelül 80,000 forintnyi évi szükségletéről szól, a mely 8000 ftr hján fedezetet is talál a régibb alapokban és újabb alapítványokban. A be nem avatottak előtt ez nem látszik megvetendő öszszegnek, sőt a kik ismerik a kolozsvári egyetemnek kisszerű kezdetét, bátran azt mondhatják, 80,000 ftr évi költségével megindulhat fejlődése útján a protestáns egyetem. De a kik e jelentést részleteiben is végig olvassák, azok csakhamar bosszankodva, vagy nevetve fognak fölkiáltani: Hiszen itt pia fraus készül! Az a 80 ezer forint nem az egyetemi (habár nem is teljes) fakultások szükséglete; abból a 80 ezer forintból kell föntartani az egész debreczeni kollégiumot 12 osztályu főgimnáziumával, 4 évfolyamu tanítóképzőjével, 6 osztályu elemi iskolájával stb. A pia fraust, mely némi részben az impiához közeledik, látja és tudja itt Debreczenben minden belátóbb ember, kivált a jelenleg működő akadémiai tanárok, a kik szintén csak ábrándnak tartják a debreczeni egyetem eszméjét; a kik csak oly nevetégesnek tartják, hogy ók, a kik 2000 forint körül járó fizetésükkel eddig szerény, tekintetes vagy nagytisztelétű urak voltak, ezentul kereszszám 2000 ftr évi jövedelemmel szegény nagyságos urak legyenek. Eléggé emlegetik ezt a fenyegető csapást a most alkalmazott tanárok — legalább maguk között — mert nyiltan fellépni a terv ellen nem volna tanácsos a debreczeni egyházban és a tisztántuli egyházkerületben most uralkodó, az egyetem tervével népszerűséget hajhászó, mondhatni demagógiát űző elemek terrorizmusa ellen. — "Debreczeni" eme cikkének azokra a részeire, a melyekben objektíve érvel, semmi megjegyzésünk; de hogy sértései, melyekkel tisztos, előkelő állású és társadalomban önzetlenségükről ismert jellemes férfiakat illet, — azt engedik következtetni, hogy a népszerűség-hajhászt, a demagógiát inkább neki

lehetne szemére vetni és hogy nem a szeretet vallását vallja, de a szétvonás hive, az tagadhatlan.

— Presbyteri közgyűlés. Tegnap délelőtt nagyon kis számmal jelentek meg az ev. ref. egyház tanácstermében az egyháztanács tagjai s ezért csak a kisebb fontosságú ügyeket tárgyalták. David Sándor tanítótestületi képviselő felesketése után Némethy Lajos lelkész jelentést tett azon alapítványról, melyet Pálffy Dániel tett; az alapítvány 500 ftr az ispotály javára. A hitsorsosok összejárása tekintetében Beke M. árvaszéki elnök, azt indítványozta, hogy a presbyterium általa hitsorsosok egyetemes összejárása rendeltessék el, tekintet nélkül arra, hogy ki az adófizető. Az egyháztanács azonban csak az adófizető hitsorsosok összejárását határozta el; s mely munkát valószínűleg az egyházi hivatal irodai személyzetével fognak végeztetni. Több jegyzőkönyv s jelentés tudomásul vételeén kívül még határozatba ment, hogy Kovács János egyháztagnak a Kossuth-utcai templom orgonája javára tett 1000 ftr alapítványát egy küldöttség köszöni meg.

— Az ügyvédi kamara köréből. A debreczeni ügyvédi kamara Bekéfi Gyula ügyvédet Abád-Szalók székhelylyel, a kamara névjegyzékébe folytatólag felvette.

— Ki ad többet érte? Az emberszeretet humanitása levetkezésével aljas kenyérkereseti forrásra adta magát egy közel faluban lakó parasztasszony; lélek kufára lett. Onnan a faluról behozta az alig tizenöt éves gyermekleányt, akit csábító ígéretekkel csalat hálójába, hogy aztán sorra járja vele a külváros nyilvános házait és áruba bocsássa; ki ad többet érte? A rendőrségnek ezt a lelketlen asszonyt, még mielőtt áldozatul dobhatta volna a gyermekleányt, sikerült letartóztatnia.

— Országos diákkongresszus Debreczenben. Népes értekezletet tartott szombaton este a theologia és jogakadémia polgársága az akadémiai II ik teremben. Az értekezleten Dézsi Lajos főiskolai szenior elnököt. Az országos diákkongresszus Debreczenben való megtartását helyeselte az értekezlet és egy előkészítő bizottságot választottak, mely érintkezésbe lépven a budapesti egyetemi kör vezetőivel, mint a diák szövetség szervezésével megbízott testülettel közösen meghívják az összes vidéki akadémiai és egyetemi polgárait Debreczenbe s így Debreczen város ifjusága, mint vendéglátó szerepel. Az előkészítő bizottságnak 20 tagja van, tagjai: Dézsi Lajos főisk. szenior, Jánosy Zoltán esk. felügyelő, Kovács Gyula 4. é. jh. mint a jogász önképzőkör elnöke, Tóby Elek, Kovács József, Nagy István, Szabó Bertalan, Z. Szász Gerő, Csathó Ernő és Szűcs Sándor joghallgatók. A hittanhallgatók közül tagok: Diószeghy Mihály, Baltha Károly, Szőke Béla és Sáfány Lajos. Hogy az országos diákkongresszusnak Debreczenben leendő megtartása az egyetemi és a vidéki akadémiai ifjusága között is tetszéssel találkozik, arról tanuskodik az "Egyetemi Lapok", mely mint a magyar diákság közlönye, az összes egyetemi és vidéki akadémiai polgárok társas körének hivatalos lapja a következőket írja: "A Debreczenben tartandó diákkongresszus figyelemre méltó indítvány, melyre nézve a mi véleményünk is az, hogy igen helyes volna a már megalakult diákszövetség első szervezkedő vándorgyűlését az új egyetem városában tartani meg. — Mint értesülünk az Egyetemi kör bizottsága, mint a magyar diákszövetség központi irodája magáévá fogja tenni az indítványt s megfogja tenni a kongresszus összehívására szükséges lépéseket."

— A debreczeni jótékony nőegylet tegnap, vasárnap délután az árvaház gyülestermében választmányi gyűlést tartott, — amely iránt élénk érdeklődést tanúsítottak az egyesület választmányának tagjai. A gyűlés egyik legfontosabb tárgyát a farsang alatti tánczitalom rendezése képezte. A választmányi ülésen részletes vita, eszmecsere tárgyává tették hogy mint rendezék a téli tánczitalmat. Végre is a tulnyomó rész kívánságára abban történt megállapodás, hogy mint a mult évben, ugy az

idén is karton bált rendeznek. A nőgyesület választmányának ezt a határozatát városszerte kétszázalékos örömmel fogadják, mert így az idei őszi szezonra is biztosítva van egy kevésbé káruló, de intelligens táncmulatság. A választmányi gyűlésben ezután szintén nagy meglepetést keltett az a váratlanul jött lemondás, melyet Dr. Tüdős János, az egyesület titkara nyújtott be. Dr. Tüdős maga mondott le nagy elfoglaltságára való tekintettel, a titkári állásról. A nőgyesület választmányainak tagjai Dr. Tüdős János lemondását nem fogadták el. Ő azonban erre nézve még nem nyilatkozott. A gyűlés további tárgyait apróbb segélyezési ügyek képezték, melyeknek legnagyobb részét megszavazta a választmány.

— **Miklóssy Mózes meghalt.** Tegnap délelőtt gyorsan futott szét a városban a híre, hogy Miklóssy Mózes ügyvéd, városi bizottsági tag hosszas szenvedés után örök nyugalomra hunyt a szemeit. A közügyeknek egyik lelkes bajnokát veszett el benne, a híről az a hír is kering, hogy ő az, aki a debreczeni egyetemre nevének elhírlagatásával harmincz ezer forintot alapítványt tett. A haláláról kiadott gyászjelentés egész terjedelmében a következő: Mély fájdalommal tudatjuk szeretett jó nagybátyánk Miklóssy Mózes ügyvéd és városi bizottsági tagnak, folyó hó 6-án délelőtt 9 órakor életének 79-ik évében, hosszas szenvedés után végegyengülésben történt halálát. A megboldogult földi részei folyó hó 8-dik napján d. u. 2 órakor előbb a nagyváradi-utcai 2123. sz. házánál, majd a Kossuth-utcai templomban az ev. ref. vallás szerint tartandó rövid szertartás után fognak a Kossuth-utcai temetőben levő sírkövébe nyugalomra helyezni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonait, jó barátait, ismerőseit és a mélyen tisztelt közönséget bánaos szívvel meghívjuk. Miklóssy Márton s neje Szintha Mária, Miklóssy Gyula s neje Sántha Mária és gyermekei az összes rokonság nevében is. — A temetést a Fodor József temetk. intézete rendezi.

— **Jogászok műkedvelői előadása Debreczenben.** A tervekben és eszmékben kifogyhatatlan jogász-íjűség körében egy új eszme lett megbeszélés és lelkesedés tárgya. Az eszme a diák-kongresszussal kapcsolatban merült fel. A kongresszusnak városunkban tartásával s az ország minden részéből ideseregendő ifjak megvendégelésével s ellátásával előálló költségeknek valamiből csak ki kell kerülni. . . Az u. n. modern koldulásnak száz féle nemei közül az ifjúság azt hisszük — a leghumanusabbat s talán leg rokonszenvesebbet választotta ki akkor, midőn a kongresszus javára — egy műkedvelői előadás rendezését tervezi. Az eszme még természetesen csirájában él, de könnyen megérlelheti azt városunk előkelő közönségének rokonszenve. Előkelő hájos hölgyeink — ha felszólítanak a szíves közreműködésre — bizonyára nem fognak elzárkózni attól, hogy a rokonszenves cél kivételére főiskolánk intelligens ifjúságának segítő kezét nyújtsanak. A szép alliance feltétlenül biztosítaná az eszme sikerét s a cél anyagi előmozdítását.

— **Gyakorlati és elméleti vizsga.** A debreczeni önkéntes tűzoltóság tagjai közül többen gyakorlati és elméleti vizsgát tettek a tűzoltóság őrtanyáján. A vizsgálatot sikeres eredménnyel egy őrparancsnok, két mázó és hat szivattyús tette le. Ezzel egyetemben érdemesnek tartjuk megemlíteni, hogy a fővárosban a napokban 20—40 frtos jutalmakat, összesen pedig 1500 frtot osztottak ki önkéntes tűzoltók között, persze, azok között, kik szorgalmas buzgólkodásukkal kiűntessék magokat. Debreczen városa ilyen áldozatot nem hoz, mert az önkéntes tűzoltóság tagjait ilyen jó vért szülő ajándékokkal buzdítani, ambíciójukat emelni nem akarja. Nem lehetetlen, hogy a saját idejük, munkájuk és egészségüket kockáztató önkéntes tűzoltóság tagjainak azt is szerencsájüknök kell tartani, ha a város a reorganizálást célzó intézményekhez szükséges felszerelvényeket nagy kegyesen megfogja szavazni.

— **Felhívás a város közönségéhez.** A debreczeni főiskola igazgatósága a következő sorok közzétételére kérte fel szerkesztőségünket: A ránk jövő szerdán és csütörtökön, azaz f. november hó 9. és 10-én a szokásos őszi segélygyűjtés céljából ki fogjuk bocsátani növendékeinket, hogy a nemes város lelkes és áldozatkész közön-

ségének kegyes adományait, e mi hiven dajkáló édes anyáknak, szeretett kollégiumunknak részére elfogadják, egybehordják s beszállítsák. Ez alkalomból szíves bizodalommal ajánljuk kollégiumunk anyagi támogatását e nemes város lakosságának munkás szeretetébe.

— **Egy debreczeni tűzoltó jutalmazása.** A Bika szálloda diszes tánctermének tetőtüze alkalmával Kádár János tűzoltó őrparancsnok jobb keze csuklóban erősen megsérült. Az őrparancsnok hosszabb ideig orvosi gyógykezelés alatt állott, míg végre a javulás beállhatott. A megsérült tűzoltót a miniszterium Ó Felsőge a király huszonöt éves lakására s így ez összegek által az orgona alap Isten segédelmével 6061 frt 80 kr-ra emelkedett. Miután azonban a felállítandó orgona építési költsége előre láthatólag mintegy 8000 forintba fog kerülni, ezért, de meg hogy az annak felállításával megbízott küldöttség munkálatát megkezdhesse s az orgona mindnyájunk örömeire mielőbb felállítható legyen; midőn a fenti kegyes adományokért ev. ref. egyházunk nevében köszönetemet ez uton is kifejezni szerencsém van: egyszersmind tisztelettel felkérem egyházunk buzgó híveit, az orgona költségei fedezésére szánt kegyes adományokkal orgona alapunkat gyamolítani s adományaitat nt. Dicsőfi József ev. ref. lelkész ur kezéhez mielőbb átadni szíveskedjenek. Debreczen, 1892. nov. 7. Simonffy Imre s. k., kir. tanácsos, főgondnok.

— **Közönetnyilvánítás.** Kövesdi János ur f. hó 2-án 1000 frtot, özv. Pálffy Danielné szül. Kiss Juliánra urnő pedig f. hó 4-én 50 frtot tettek le nt. Dicsőfi József lelkész ur kezéhez, a Kossuth-utcai új templomban felállítandó orgona költségeinek fedezésére s így ez összegek által az orgona alap Isten segédelmével 6061 frt 80 kr-ra emelkedett. Miután azonban a felállítandó orgona építési költsége előre láthatólag mintegy 8000 forintba fog kerülni, ezért, de meg hogy az annak felállításával megbízott küldöttség munkálatát megkezdhesse s az orgona mindnyájunk örömeire mielőbb felállítható legyen; midőn a fenti kegyes adományokért ev. ref. egyházunk nevében köszönetemet ez uton is kifejezni szerencsém van: egyszersmind tisztelettel felkérem egyházunk buzgó híveit, az orgona költségei fedezésére szánt kegyes adományokkal orgona alapunkat gyamolítani s adományaitat nt. Dicsőfi József ev. ref. lelkész ur kezéhez mielőbb átadni szíveskedjenek. Debreczen, 1892. nov. 7. Simonffy Imre s. k., kir. tanácsos, főgondnok.

— **Asszony háború.** Három asszony szörnyű dühös harcra kelt tegnap kora délután a Csapó-utca végén. Heves szóváltáshól ezifra címekkel, majd pedig ököllel és sárral traktálták egymást, melyen az összeverődött utcai népség kitűnően mulatott, anélkül, hogy bárki is beleavatkozott volna a bekeltetésbe. Egyszerre valaki a tömegből azt kiáltotta el, hogy jönnek a rendőrök! s a három asszony három irányba futott, menekült a dutyi elől.

— **Békeöntő választás.** Nagyszalontáról jelentik nekünk, hogy ott az utolsó választás teljesen fejbontotta a békét az odaváló református lelkész: Széll Kálmán és hívei közt. Széll Kálmán ugyanis, a ki a kormánypart volt jelöltjének: Arany Lászlónak sógora mindent elkövetett ennek megválasztása érdekében, holott egyházának tagjai voltak a legmakacsabb hívei a függetlenségi párt jelöltjének: Lukács Gyulának. Ez az ellenségeskedés lassankint valóságos gyűlöletté fejlődött, minek az lett a következtése, hogy a gyülekezet papjának elmozdítását kérte a mi azonban nem történt meg, mivel az egyházkerület a lelkész ellen felhozott panaszokat a paptalanoknak találta. A református hívek ellenzéki tagjait ez az elutasító határozat csak még jobban fölingerelte, s mindegyre keresik az alkalmat, hogy Széll ellen minél jobban kimutathassák engesztelhetetlenségüket, s minél több kellemetlenséget okozzanak neki. Az egyetértés, illetőleg a béke helyreállítása céljából legújabbban a kerület püspöke, Kiss Áron pásztorlevelet bocsátott ki, de hogy megiesze ennek kellő fogamatja, ma még nem lehet megmondani.

— **Lemondás.** Mint értesülünk, Lente Lajos nánási rendőr-alkapitány hivataláról lemondott. Lemondásának oka abban rejlik, hogy, mint a fáma beszéli, kötelességeit nem győzte elvégezni. Természetes, hogy ennek nem lehet hitelt adni. Helyére több aspirans van így Pongor Gergely városi hivatalnok Daróczy Gábor és Sebestyén Miklós.

— **A jogakadémia és a kolozsvári 1848—49-i orsz. Ereklje-Muzeum.** Még szeptember hó végén küldött a kolozsvári 1848—49. orsz. Ereklje-Muzeum a debreczeni jogakadémia ifjúságának a Történelmi Lapok „Kossuth ünnepi” számából 10 példányt a hazfiak között a muzeum javára leendő értékesítés végett. Mint-hogy azonban a levél külső címén nem volt

határozott személy, mint a kinek az kézbesítendő lett volna a kollégiumi pedellus, mint a ki a levelet kezelje, ő si sz o k a s z e r i n t künn hevertette az asztalán s várta, hogy valaki pártját fogja. A példányok egy része lassanként kéz alatt el is kallódott, a többieket pedig az öreg pedellus, hogy ne hánykolódják soká az asztalán, elosztotta az ifjak között. Most az Ereklje-Muzeum irt egy levelet, melyet ismét 1 kros levélbélyeggel látott el s ez a pedellusok által követelt — nagyon is helytelen — szokás szerint ismét a pedellusi asztalon való hánykodásra lett kárhóztatva. Egész véletlenül akadt egy joghallgató kezébe a következő levél: „A debreczeni jogakadémia polgárainak. 1848—49. Orsz. Ereklje-Muzeum” Kolozsvár, 1892 nov. 2. Becses címére a szerk. bizottság egy tagjának ajánlata folytán szept. 18 án batorkodtunk megküldeni a Történelmi Lapok „Kossuth ünnepi számának” 10 példányát hazafiak között muzeumunk javára leendő értékesítés végett. Tisztelettel kérjük: szíveskedjék az eladott füzetekért példányonként járó 30 kr összeget postautalványnyal címünkre beküldeni, a megmaradt lapokat pedig — miután több oldalról megrendeléseket kaptunk s készletünk elfogyott, kereszt-kötés alatt még e hét folyamán visszajuttatni. Muzeumunk iránti jóindulatu és hazafias érzéstől áthatott nagybecsű közreműködését előre is megköszönve, hálás köszönetünk kifejezése mellett hazafiai üdvözlettel vagyunk az Ereklje-Muzeum igazg. nevében: Deáky Albert muzeumi elnök, Inczedy Sámuel ezredes, biz. elnök. Kuskó István muz.-őr.” Annyi bizonyos, hogy az ereklje-muzeum kárt nem szenvedhet, ki fizesse most már meg a 3 forintot? Jó lenne, ha a jogakadémia polgárai magok közt gyűjtést rendeznének; ne engedjék ezzel a 3 forinttal magokat kompromittálni. Másrészt azonban jó lenne a levelek kezelését is rendezni.

— **Véres verekedés.** A tegnapi vasárnap estén véres verekedés történt egy hatvan-utcai korcsmában Fehér Lejos Tóth Mihály napszamosok között. Ez utóbbit Fehér Lajos a tőle elvett bottal a fején súlyosan megsebesítette. Az előhívott rendőrök Fehér Lajost elfogták és bekisérték a városházához. Utközben Tóth Ferenc és Tóth János utját állották a kísérő rendőröknek, akiknek kezéből az elfogott Fehér Lajost akarták kiszabadítani. Vesztőkre azonban ők is a rendőrök kezébe kerültek s most már a közigazgatási börtönben várnak a megérdemelt büntetésre.

— **Hymen.** Kovács Ferencz létai jegyző e hó 3-án tartotta esküvőjét a varsányi lelkész kedves leányával Ilonával. — Takács István nánási földbirtokos eljegyezte Timári Vilma kisasszonyt, — Timári Miklós szürszabó leányát.

— **A debreczeni postahivatal személyzete** kétségtelenül szorgalommal vegzi a reá nehezült napi teendőket, de a körülmények is azt látszanak igazolni, hogy ez a személyzet ma már a napról-napra folyton emelkedő forgalomhoz — csekély. A pénzes utalványok feladásánál például egy tisztviselőre hármlik a teher. A közönség valóságos összetömörül ott s gyakran valódi szerencse, ha valaki még sürgősen feladásra szánt pénzt feladhatja. Az ajánlott levelek, a csomagok felvételét is egy tisztviselő végzi; jóllehet ugyan e helyeken is nagy a forgalom. Régebben, ezelőtt csak hat évvel is megjárta még, hogy egy-egy tisztviselő teljesítette felvételeket; ma már ez kevés, ma már sokkal nagyobb a forgalom, semmint ezzel a közönség jogos igénye kielégítést nyerhetne. Hiszünk is, hogy ez igényre tekintettel a postafőnökség talál módot arra, hogy a személyzet szaporitását az igazgatóságnál kieszközölje.

— **A közönség magatartása a színházban.** A debreczeni közönség ellen, mely rendszeren látogatja a színházi előadásokat, gyakori panaszokat kap lapunk szerkesztőségétől. Ezzel a témával nem akartunk foglalkozni, de a közönség köréből folyton betérjett panaszok ezt már szükségessé teszik. A panaszok éle a közönség hangos társalgása, folytonos beszélgetése ellen irányul. Ezzel az előadásokat rendszerint zavarják, sőt azokra, kik az előadást nézni, megérteni mennek el, sok tekintetben a folytonos beszélgetés zavarólag hat. A színházi közönség zajos társalgása ellen joggal van helye a tiltakozásnak.

— **Rendőri hírek.** A rendőrségnek tegnapi napja volt; egész csomó kihágás, körözés és más rendőri ügy fordult elő. Röviden ezekről a következőkben számolunk be. — **Apró marhák tolvaja.** A rendőrség tegnap vasárnap egy hiányosan öltözött paraszt embert fogott el, aki a város külterületén apró marhákat fogdosott össze s azokkal akart tovább állni. — **Támadó katoná.** A helyben állomásozó 39. gyalogezred egy katonája tegnap este a Varga utcán megtámadott egy kereskedelmi ügynököt. A katonát állítólag többet öntött mint kellett volna, a garatra s oldalfegyverével sebesítette meg az idegent. — **Feltört kirakat.** Eddig még ismeretlen egyén tegnap feltörte az Emerich Arnold főtéri divatáru üzletének a kirakatát, ahonnan különféle kalapokat és különféle kalapmintákat lopott el. A tolvaj a főtéri kofák között akart, de nem sikerült azokkal vásárt csinálni. — **Elvesztett karperecz.** Tegnap este 6—7 óra között a főtéren, a városháza oldalán elveszett egy női korall karperecz, melyet összekulcsolt kezeket képező kapcsolással lehet bezárni. Ha a szives megtaláló a második kerületi rendőrséghez beadja, a káros részéről illő jutalomban részesül. — **A Telegdi fürdő** kazántisztítás miatt néhány napig zárva lesz.

Színház.

Debreczen, nov. 7.

A hol unatkoznak.

Pailleron szellemes, finom gunynyal megalkotott e vígjátékát szombaton este láttuk színpadunkon. Tulajdonképpen ez volt az idén az első est, melyen az igazi szalonéletet volt alkalmunk megismerni és a Pailleron sima szatirájának méltó kifejezőit először láttuk az idén a színpadon. Ebben a vígjátékban, melyben nincs alkalmuk az előadónak arra, hogy külső hatást nagy applomball csinált játékkal, pathoszzal elmondott szavallatukkal és vagy erős drámai, vagy erős burleszk jelenetekkel érhesse el, — a színész a maga tehetségével marad; minden jelenet hatása az előadó játéktól és tulajdonkép társalgási modorától függ. Színészeinknek mindig becsületére fog válni ilyen előadás és nem kell egyéb rehabilitációról gondoskodniok ily előadás őket teljesen rehabilitálja.

Az előadás központja a kis Emódi Irén volt, ki Susanne ban anyyi igaz, oly mély érzelmeket tudott kifejezni játékaival, hogy kiváló tehetségű naivának ismertük fel. Még azt a feltűnő mély decolletage-t is, melyet két felvonáson keresztül használt, meg tudjuk magyarázni abból az előre is sejtethető nagy szeretetből, abból az elkényeztető becézgetésből, melyben a jószívű, felvilágosodott Revil hercegné részesíti és mely kedves szerepet Bácsné az ő valóban kedves egyéniségének szeretetreméltóságával oly művészién tudott felkészíteni. Szilágyi Berta Ceran grófné, Angyal Ilka a tudományos angol miss Lucie hálátlan szerepeiben nagyban hozzájárultak az előadás sikeréhez. — Peterdi (Bellac) Tompa (Roger), Fenyvesi (Raymond), Balassa (Saint Reault) és Szendrei (Toulomnier) jellemző játékkal egészítették ki az unalmas, de nemesen mulató világot. Kisebb szerepekben kiváltak Bács (tábornok), Püspöki (a költő) és Kiss Irén (Loudanné), ki utóbbi olyan szépen játszott, hogy bátran merjük az igazgatóság figyelmébe ajánlani ezt a fiatal színésznőt. A rendezés ugy a jelenetezésben, mint a külső kiállítás tekintetében mesteri kezekre vall; az egyetlen visszatetsző volt egyik szereplő hölgynek a második felvonásban többször ismételt olyan pórias mozdulata, mely nagyon kirított a szalonból.

Ingyenélők.

Tele ház nézte végig Vidor élénk népszínművét; de az előadás — eltekintve Hunyadi és V. Margó Czélia szép énekét és játékát — vasárnapi színezetű volt. Csak Angyal Ilka vette komolyan Eszter szerepében hivatását, — a többi lejátszotta szerepét, a mint lejátsza a verklis a nótáját. Taps volt bőven; a vasárnapi publikumnak minden vastagabb vonás, melyet a burleszk-komikus használ, elég ok arra, hogy elragadtatásban tomboljon. Ama bizonyos „nép” alakjai, melynek csak pár jelenete van a darabban, olyan marionetteknek tünnek föl, melyeket dróton rángatnak; — és ez a rendező mulasztása.

A „Szerencse fia”, Millöcker szép, dallamos és mulattató szövegű operettje holnap, kedden kerül először színre. Az igazgatóság teljesen új díszleteket festetett és új kosztümöket készített, melyek az előadás külső sikerét bizonyára emelni fogják. A mi a darab morális sikerét illeti, azt biztosítottuk tudjuk, mert azt tapasztaltuk, hogy ugy a zene, mint a szöveg a leggondosabb előkészültség után kerül a közönség elé. A közönség bizonyára meg fogja tölteni a színházat a szezon első operett-ujdonosságára.

— **A magyar kir. meteorologiai intézet időjelzése november 7-én:**

(Távirati tudósítás. Érk. 3 óra 45 p.)

b = ködös, c = száraz.

Legujabb.

A kormányválság.

Budapest, nov. 7. (A „Debreczeni Hirlap” eredeti távirata. Érkezett 3 órakor.) Szapáry Gyula gr., miniszterelnök Bécsben Ő felsége előtt kijelentette, hogy nem képes a heizet urává lenni; Ő Felsője tudomásul vette e nyilatkozatot és kihallgatásra Bécsbe hivatta Tisza Kálmánt, továbbá Bánffy Dezső bárót, a képviselőház elnökét, — Wekerle Sándor pénzügyminisztert és Kuen-Héderváry Károly báró, horvát bánt, kik közül valószínűleg Tisza Kálmánt fogja megbizni Ő felsége, az új kabinet megalakításával. A kihallgatásra fölhivottakat a király előreláthatólag az ujonnan alakítandó kormány tagjaiul szemelte ki.

Budapest, nov. 7. (A „D. H.” ered. távirata. Érk. d. u. 3 óra 20 p.) A képviselőház mai ülésén izgatott hangulat uralkodott. A benyújtott törvényjavaslatoknak tárgyalásába, miután a mostani kormány sorsa bizonytalan, nem akart bocsátkozni; Eötvös K., Ugron G., Helfy I., Polonyi G., Szilágyi Dezső és Lukács Béla felszólalásai után a Ház azt határozta, hogy az üléseket szerdáig, a kormányválság eldőléig, felfüggeszti.

A kolera Budapesten.

November hó 5-ének éjjeli 12 órájától nov. hó 6-ának éjjeli 12 órájáig 15 megbetegedés és két halálos fordult elő. Az előző naphoz képest tehát a megbetegedések száma hárommal szaporodott, halálos azonban öt felkevesebb történt.

Jakobovits és Gerstner

szénraktárában, DEBRECZEN.

(Raktár: főpiacz, a főtőzsde és Tamássy K. ur gyógyszerértára közt.)

Bármily kályha fűtésre kitűnően alkalmas kőszén 1 m. mázsa 95 kr.

SZALON SZÉN 1 m. mázsa 1 frt. 44.

POROSZ (Louisenglück)szén a legjutányosabb áron.

FASZÉN rostált, darabos, zsákok és csomagokban.

Nagyobb vételknél megfelelő engedély.

Megrendelések ingyen házhoz szállítva.

Raktár: főpiacz, 2145. sz. a főtőzsde mellett.

Jutányos szabott áron

kaphatók

SZABÓ LAJOS FIAI

cégnél:

DIVATOS NŐI RUHASZÖVETEK

francia fanelek, Kasán, Moldon

legujabb ruhadiszek,

FEKETE DIVATKELMEK,

SZINES és FEKETE SELYMEK,

MOSÓ VELEZEK,

TÉLI HIMALAYA KENDŐK,

Gyermek ruhácskák és felöltők

Normalgyapju és pamut alsó ingek

Ujjasok és nadrágok,

Téli harisnyák, keztyűk.

Az idén szép raktárt tartunk

Brassói és Gácsi posztokban,

Takarók és lópokrócokban.

TÓTH BÉLA

gyógyszertára a „Meváltóhoz”

DEBRECZENBEN,

Ajánlja első kézből gyári raktárát, bel- és külföldi, valamint saját készítésű gyógyszer különlegességeit. u. m.:

Valódi angol, francia, német és belföldi

illatszereit és

virágillatu pipere-szappanait.

Fay és Lohse-féle Veloutine és lilium, Corylopsis, Simon, Leichner, B. Sarah, Cocus dió, Blaha Lujza, Java, Ravissante Vértessy és párisi stb. stb.

Arcz- és hajporait

rózsá, fehér és sárgás színben.

valamint Creamok, hajvizek, hajkenőcsök és mosdóvizek stb. nagyban RAKTÁRÁT.

SZŐNYEGEK,

Függöny, ág- és asztalterítők
 butor szövetek, viaszkos vásznak
 nagy választékban

SZABÓ LAJOS fiai cégénél.

GRÓF ESTERHÁZY COGNAC
 LEGJOBB ÓVSZER
A KOLERA ELLEN
 mindenütt kapható.

Budweizeri, porcellán és majolika
KÁLYHÁK és KANDALÓK
 minőségért és fűtőképes égért jótállva.

**Friedlandi szabályozható és
 MEIDINGI rendszerű VASKÁLYHÁK**

Magyarhoni vaskályhák
 fa, kőszén és coaksz fűtésre.

Világító és elektra kályhák.

„PANNONIA”
TENGERI MORZSOLÓ-GÉP
 meglepő munkaképességgel darabja 1.80.

A téli évadra legnagyobb
KORCSOLYA raktár
 minden rendszerben.

Képes árlapok ingyen és bérmentve.

Legjutányosabb beszerzési forrás

TÓTH GYULA
 vasn. gy. kereskedő, Debreczen városház sarkán.
 Legnagyobb raktár.

A Pallas Nagy Lexikona

AZ ÖSSZES ISMERETEK ENCIKLOPÉDIÁJA

megjelenik mintegy 13000 kéthasábos oldalszöveggel,
 több mint 2000 szövegillusztrációval, 240 fa-
 metszeti képmelléklettel, 64 színnyomatú
 (chromo-) képpel és 170 térképpel, összesen 16 kö-
 tetben, kötetenként 45-50 iv terjedelemben, vagy
 240 három-négy íves hetenként megjelenő füzetben.
 Ára kötetenként díszes félbörkötésben 6 frt = 12 ko-
 rona; füzetenként 30 kr. = 60 fillér.

A NAGY LEXIKON versenyez a legjobb francia,
 angol, német, olasz, amerikai lexikonokkal a világ
 eseményeinek szellemi és anyagi adatainak feldol-
 gozásában; a magyar föld, magyar nép, magyar állam,
 magyar történelem, magyar közgazdaság, magyar
 ipar és kereskedelem, magyar tudomány, művészet,
 irodalom és egyház ismertetésében pedig páratlanul
 áll irodalmunkban, úgy, hogy nemcsak a gyakorlati
 emberek, de a szakkörökre nézve is nélkülözhetlen
 forrásmunka.

A NAGY LEXIKONRA megrendeléseket elfogad,
 valamint részletes előrajzot és mutatónyfüzetet
 készséggel küld:

László Albert

könyvkereskedése DEBRECZENBEN, a hol a
 kötetes kiadás havonkénti 1 frt 50 kros
 részletfizetésre is megszerezhető.

Ujdonság.

A legszebb francia színes
 gyapot-flanelek
 női ruhákra,
 reggeli öltözékekre,
 SZINHÁZI BLUSOKRA
 megérkeztek.
Kardos László
 üzletébe.